

УДК 330.34:338

Сас Л.С.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту,
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”

ТЕХНОЛОГІЧНЕ ОНОВЛЕННЯ ВИРОБНИЦТВА В КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Постановка проблеми. Ринкова спрямованість розвитку економіки нашої країни висуває щоразу нові вимоги до суб'єктів господарювання. Щоб досягти переваги у конкурентній боротьбі, підприємство мусить шукати шляхи та можливості інноваційного розвитку, важливе місце серед яких належить технологічному оновленню виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематиці техніко-технологічного оновлення виробництва присвячені праці О. Дмитрук [2], В. Зянька [1], М. Кареби [8], М. Крупки [13], С. Мочерного [7; 11], Г. Осовської [12], Л. Приходько [3], П. Пузирьової [4], Л. Струніної [6], Ж. Федорової [15] та ін. Однак, з огляду на потужний вплив технологічного оновлення виробництва на економічний розвиток і зростання не тільки господарюючого суб'єкта, але й економіки країни в цілому, важливого значення набуває науковий підхід до даного процесу.

Постановка завдання. Метою дослідження є з'ясування суті поняття “технологічне оновлення виробництва” в конкурентному середовищі. Відповідно до мети дослідження визначено завдання – обґрунтувати важливість технологічного оновлення виробництва в сучасних умовах, розглянути та узагальнити існуючі в літературних джерелах визначення поняття “технологічне оновлення виробництва”, розкрити аспекти розгляду технологічного оновлення виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Необхідність технологічного оновлення виробництва зумовлена:

- ринковими умовами господарювання, в яких здійснюється підприємницька діяльність;
- суттю підприємницької діяльності.

Стосовно першої позиції, слід зазначити, що за ринкових умов господарювання існує конкуренція між товаровиробниками. Це, у свою чергу, змушує суб'єктів господарювання рухатися шляхом інноваційного розвитку. Інноваційна орієнтація підприємницької діяльності, впровадження у виробництво новітніх досягнень науки й техніки забезпечують підприємствам конкурентні переваги, сприяють промислому розвитку держав, підвищенню рівня та якості життя населення [1, с. 5], а “той, хто відстає у технологічному процесі, ... врешті програватиме у конкурентній боротьбі” [1, с. 25]. Так, В. В. Зянько, посилаючись на історичний досвід, наголошує, що “наука, технології та інновації завжди були вирішальним фактором розвитку суспільства” [1, с. 5], а інноваційний шлях розвитку вбачає у “системному здійсненні структурних технологічних змін...” [1, с. 6].

О. Я. Дмитрук, беручи до уваги успішний досвід країн, які пройшли трансформацію економічних відносин, зазначає, що “проведення техніко-технологічного оновлення промислових підприємств, стимулювання інноваційної активності є необхідними умовами для підвищення конкурентоспроможності виробництва та виходу економіки з депресії” [2, с. 97]. Л. М. Приходько вважає, що “рівень технологічного розвитку має інтегральний вплив на основні техніко-економічні, екологічні та соціальні параметри діяльності підприємства, рівень його конкурентоспроможності” [3, с. 4]. На думку П. В. Пузирьової, власні технології та новації створюють конкурентні переваги господарюючих суб'єктів та активізують їх у своїй галузі [4].

Щодо другої позиції, яка визначає необхідність технологічного оновлення виробництва, то, відповідно до Господарського кодексу України, будь-яка підприємницька діяльність передбачає “самостійну, ініціативну, систематичну, на власний ризик господарську діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку” [5]. Тобто успішна підприємницька діяльність потребує творчої ініціативи у виробничому процесі, креативного підходу, прагнення до його оновлення та вдосконалення.

Л. В. Струніна, для прикладу, наводить досвід більшості розвинених країн світу, де понад 80 % зростання ВВП забезпечується технологічними нововведеннями [6]. С. В. Мочерний зазначає, що понад 40 % факторів економічного зростання в промислово розвинутих країнах за останнє десятиріччя ХХ ст. становило використання наукових відкриттів, винаходів і досліджень, впровадження технічних інновацій; четверта частина належить прямим матеріальним вкладенням капіталу; третина – підвищенню кваліфікації робочої сили [7, с. 626].

В економічній літературі часто зустрічаються поняття “технологічне оновлення виробництва”, “технологічне оновлення підприємства”, “технологічне оновлення комплексу”, що фактично становлять ієрархічну вертикаль – технологічне оновлення виробництв є складовою технологічного оновлення підприємства, а останнє, відповідно, – галузі, до якої воно належить. Тому в загальному розумінні, технологічне оновлення виробництва можна вважати складовою розвитку ринкової економіки країни.

Дуже часто технологічне оновлення виробництва розглядають у взаємозв'язку з технічним оновленням – як техніко-технологічне оновлення виробництва. Так, М. І. Кареба та С. В. Тараненко вважають технічне переозброєння однією з форм оновлення техніко-технологічної бази виробництва [8, с. 1]. О. Я. Дмитрук розглядає технічне оновлення як складову розширеного відтворення підприємств [2, с. 98], а оновлення – “процесом раціонального розширення виробництва на новій технічній основі, яке передбачає впровадження досягнень науково-технічного прогресу з максимально можливим використанням ... новітніх технологій та обладнання за дла створення конкурентоспроможної інноваційної продукції та технологій виробництва” [2, с. 100].

З'ясування суті технологічного оновлення виробництва слід розпочинати із розкриття змісту таких понять, як: “технологія”, “виробництво”, “технологія виробництва”, “оновлення”.

У Законі України “Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” наведено визначення технології та об'єкта технології. Відповідно до зазначеного Закону:

– технологія – це результат науково-технічної діяльності, сукупність систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень про перелік, строк, порядок та послідовність виконання операцій, процесу виробництва та/або реалізації і зберігання продукції, надання послуг;

– об'єкт технології – наукові та науково-прикладні результати, об'єкти права інтелектуальної власності (зокрема, винаходи, корисні моделі, твори наукового, технічного характеру, комп'ютерні програми, комерційні таємниці), ноу-хау, в яких відображено перелік, строки, порядок та послідовність виконання операцій, процесу виробництва та/або реалізації і зберігання продукції, надання послуг [9].

У “Великому тлумачному словнику сучасної української мови” знаходимо наступне трактування “технології”:

– сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь;

– навчальний предмет, що викладає зазначені вище знання;

– сукупність способів обробки чи переробки матеріалів, інформації, виготовлення виробів, проведення різних виробничих операцій, надання послуг тощо [10, с. 1448].

У згаданому джерелі поняття “технологічний” розглядається як такий, що “стосується до технології; пов'язаний із способами та методами промислової обробки матеріалів, виробів, з обробкою або переробкою матеріалів і виготовленням виробів за суворо встановленою технологією; який легко піддається обробці, придатний для обробки; якого можна виготовляти найпростішим та найекономічнішим способом” [10, с. 1448].

В “Економічному енциклопедичному словнику” сутність технології також розкривається в кількох варіантах. Зокрема, увага зосереджується на взаємозв'язку людини з природою, чистій та втіленій технології [11, с. 442].

Визначення технології, наведене Г.В. Осовською в економічному словнику, узагальнює всі її перелічені основні характеристики й розглядається як “спосіб поєднання та застосування принципів, методів і технічних засобів для виконання роботи, операції, послуги, отримання фірмою кінцевого товару; сукупність засобів, процесів, операцій, методів, за допомогою яких вхідні у виробництво елементи перетворюються на вихідні; охоплює машини, механізми й інструменти, навички і знання; сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь” [12, с. 311].

В “Економічній енциклопедії” технологія ототожнюється з технологічним процесом і вважається “головною складовою виробничого процесу” [7, с. 626].

Відповідно до визначення, наведеного у “Великому тлумачному словнику сучасної української мови”, технологічним процесом вважається процес обробки або переробки матеріалів і виготовлення виробів за суворо встановленою технологією [10, с. 1448], тобто технологія є основною частиною технологічного процесу.

Технологія перебуває у взаємозв'язку з використовуваними засобами, матеріалами, устаткуванням, інструментами. Технологія обробки будь-якого предмета праці виражається у технологічному процесі – сукупності певних технологічних операцій та процесі фізичного, хімічного, механічного впливу знарядь на предмети праці [11, с. 443].

З огляду на визначення інновації як форми матеріалізації новаторської ідеї зі створення певної предметної субстанції – продукту, технології чи послуги з новими споживчими властивостями, яке пропонує В. В. Зянько [1, с. 46], розуміємо, що технологія є одним із результатів інновації. Такої думки дотримується і М. І. Крупка, розглядаючи заміну старої технології на нову як результат інноваційного процесу [13, с. 28].

Очевидно, в науковій літературі представлено багатогранний підхід до трактування суті технології. Загальним для усіх авторів є її бачення як сукупності способів і методів виробництва чогось, однак кожен із них доповнює своє визначення особливими характеристиками, на яких акцентує увагу. У запропонованих визначеннях сутність технології зводиться до таких основних положень:

- певний кінцевий результат науково-технічної діяльності;
- система наукових знань про послідовність виробничих операцій і навиків їх здійснення;
- порядок здійснення певного процесу, що забезпечує виробництво (перетворення вхідних елементів на вихідні);
- сукупність методів впливу (обробки, переробки) на певний об'єкт з метою його перетворення, методи виробництва товарів і послуг;
- технічні об'єкти й виготовлена з їх використанням продукція;
- вплив знарядь праці на предмети праці (взаємодія людини з природою);
- технологічний процес, провідна складова виробничого процесу;
- результат інновації.

Виробництво є процесом перетворення вхідних елементів у вихідні; процесом взаємодії засобів праці та предметів праці з метою досягнення певного результату; впливу суб'єкта виробничого процесу за посередництвом засобів праці на об'єкт з метою зміни його первісного стану на заданий. Найчастіше процес виробництва зображується ланцюжком дій: вхід (матеріали, сировина), перетворення (технологія виробництва), вихід (кінцевий продукт).

У "Словнику української мови" виробництво розглядається як виготовлення, вироблення предметів, матеріалів і т. ін.; процес, в ході якого люди, зв'язані між собою певними виробничими відносинами, створюють матеріальні блага, необхідні для суспільства; праця над безпосереднім виготовленням продукції [14, с. 474].

У "Економічному енциклопедичному словнику" та "Економічній енциклопедії" технологія виробництва розглядається з двох позицій:

– як наука, що вивчає технологічні процеси (механічні й механіко-технологічні) та способи і процеси отримання й переробки предметів праці (продуктів природи) у засоби виробництва та предмети споживання й відображає активне відношення людини до природи у процесі праці, техніко-економічні відносини між людьми;

– як найважливіша складова продуктивних сил, між якими існує тісний взаємозв'язок і яка відображає ступінь їх розвитку, органічно пов'язана з організаційно-економічними відносинами та відносинами економічної власності (з погляду економічної теорії) [7, с. 626; 11, с. 443].

Крім цього, у "Економічній енциклопедії" зазначено, що "основа будь-якої технології виробництва – технологічний процес, спрямований на зміну фізичних або хімічних параметрів вихідної сировини або напівфабрикатів з метою отримання готової продукції" [7, с. 626].

Таким чином, поняття технологія, технологічний процес, технологія виробництва є спорідненими категоріями й відображають взаємодію і перетворення засобів виробництва й предметів праці у певні результати (впливу суб'єкта виробничого процесу на об'єкт з метою зміни його стану до заданого результату).

Відповідно до визначення, наведеного у "Великому тлумачному словнику" сучасної української мови, "оновлення" – це дія і стан у сенсі оновити, оновитися, обновлятися, що, у свою чергу, означає:

- усуваючи пошкодження, руйнування і т. ін., надавати чому-небудь старому вигляду нового, оновляти;
- змінюючись, поліпшувати що-небудь, робити кращим когось; відроджувати, оживляти;
- замінювати новим що-небудь старе; змінювати внесенням нового, свіжого, поповнювати чимось іншим; вперше використовувати, застосовувати яку-небудь річ [10, с. 844].

Ж. О. Федорова трактує технологічне оновлення виробництва, використовуючи широкий підхід до понять "виробництво" й "технології", та вважає його оновленням одиничних технологій і зв'язків між ними й технології у різних формах її прояву [15, с. 2–3]. Л. В. Струніна називає технологічне оновлення виробництва основою інноваційного розвитку підприємства [6]. Л. М. Приходько розглядає поняття управління технологічним розвитком підприємства як "пріоритет стратегічного менеджменту, спрямованого на довгострокову перспективу" [3, с. 5], а технічний, організаційний та соціальний розвиток в сучасних прогресивних економічних системах – як похідний від технологічного [3, с. 4].

Таким чином, у економічних джерелах зустрічаємо різноманітні погляди щодо трактування суті та ролі технологічного оновлення виробництва у широкому і вузькому розуміннях. На наш погляд, технологічне оновлення виробництва є складовою інноваційного розвитку підприємства і полягає у процесі заміни технології виробництва на нову, досконалішу, що, у свою чергу, зумовлює зміну інших елементів виробничого процесу.

На основі проведеного дослідження суті технологічного оновлення виробництва, вважаємо за доцільне виокремити такі аспекти його розгляду, як: соціальний, економічний, екологічний та науково-технічний.

Соціальний аспект технологічного оновлення виробництва передбачає, що даний процес спрямовується на підвищення якості продукції і виявляється у задоволенні запитів споживачів та позитивній репутації для підприємства.

Економічний аспект проявляється у тому, що технологічне оновлення виробництва має забезпечувати можливість отримання більшого прибутку підприємством та цінову привабливість продукції для споживачів.

Екологічний аспект технологічного оновлення виробництва означає, що нові, прогресивні технології повинні спрямовуватись на виробництво екологічно чистої, якісної продукції, яка буде відповідати не тільки державним, але й міжнародним стандартам якості.

Розгляд технологічного оновлення виробництва з науково-технічної точки зору полягає у тому, що будь-яка інновація має елемент новизни і їй передують тривала науково-дослідна й дослідно-технічна діяльність.

Висновки з проведеного дослідження. З огляду на зазначене вище, технологічне оновлення виробництва слід вважати невід'ємною складовою політики інноваційного оновлення та розвитку підприємства поряд з людським (інтелектуальним) розвитком, інформаційними технологіями, матеріально-технічним оновленням; складовою управління підприємством; основу конкурентоспроможності підприємства на ринку. Визначальною метою технологічного оновлення виробництва є досягнення економічної ефективності підприємства та соціальної й екологічної вигоди суспільства (споживачів).

Бібліографічний список

1. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво в Україні: проблеми становлення і розвитку: монографія / В. В. Зянько. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. – 263 с.
2. Дмитрук О. Я. Технічне оновлення як складова розширеного відтворення підприємств машинобудівного комплексу в умовах інтеграції / О. Я. Дмитрук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 2. – Т. 1. – С. 97 – 100.
3. Приходько Л. М. Удосконалення системи управління технологічним розвитком підприємства (за матеріалами підприємств деревообробної промисловості України) : Автореф. дис. ... канд. екон. наук / Л. М. Приходько. – К., 2006. – 19 с.
4. Пузирьова П. В. Актуальні аспекти забезпечення технологічної конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах / П. В. Пузирьова // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" – № 9. – 2014. – С. 1–2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3365>.
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
6. Струніна Л. В. Технологічне оновлення виробництва як засіб інноваційного розвитку вітчизняних підприємств / Л. В. Струніна // Electronic National University of Food Technologies Institutional Repository. – 2012. – С. 1 – 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/>.
7. Мочерний С.В. Економічна енциклопедія: У 3 т. Т. 3. / С.В. Мочерний. – К. : Видавничий центр "Академія", 2001. – 848 с.
8. Кареба М. І. Сутність і напрями технічного переозброєння аграрних підприємств на інноваційній основі / М. І. Кареба С. В. Тараненко // Миколаївський національний аграрний університет. – Т. 7. – 2013. – С. 1 – 7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://Vkhnau_ekon_2013_7_16%20\(1\).pdf](http://Vkhnau_ekon_2013_7_16%20(1).pdf).
9. Закон України "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" від 14.09.2006 № 143-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/143-16>.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В. Т. Бусел. – К., Ірпінь : ВТФ "Перун", 2005. – 1728 с.
11. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. – Т. 2 / С. В. Мочерний, Я. С. Ларіна, О. А. Устенко, С. І. Юрій. – Львів : Світ, 2006. – 568 с.
12. Осовська Г. В. Економічний словник / Г. В. Осовська, О. О. Юшкевич, Й. С. Завадський. – К. : Кондор, 2007. – 358 с.
13. Крупка М. І. Фінансово-кредитний механізм інноваційного розвитку економіки України / М. І. Крупка. – Л. : Видавничий центр Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка, 2002. – 607 с.
14. Словник української мови : Академічний тлумачний словник в 11 т. – Т. 1. – 1970. – 474 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sum.in.ua/s/vyrobnyctvo>.
15. Федорова Ж. О. Аналіз та оцінка факторів, що сприяють технологічному оновленню виробництва підприємств машинобудування / Ж. О. Федорова // Вісник КПІ. – Том 7. – 2013. – С. 1 – 7. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://vestnik.kpi.kharkov.ua/Vkhnau_ekon_2013_7_16%20\(1\).pdf](http://vestnik.kpi.kharkov.ua/Vkhnau_ekon_2013_7_16%20(1).pdf).

References

1. Zianko, V.V. (2005), *Innovatsiine pidpriemnytstvo v Ukraini: problemy stanovlennia i rozvytku* [Innovative entrepreneurship in Ukraine: problems of formation and development], monograph, UNIVERSUM-Vinnytsia, Vinnytsia, Ukraine, 263 p.
2. Dmytruk, O.Ya. (2010), "Technical update as a part of expanded reproduction of machine-building enterprises in the integration", *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, no. 2, pp. 97–100.
3. Prykhodko, L.M. (2006), "Improvement of control system of the company development (based on processed materials of woodworking industry of Ukraine)", Thesis abstract of Cand. Sc. (Econ.), 08.06.01, Kyiv National Economic University named after. Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine, 19 p.
4. Puzyrova, P.V. (2014), "Recent technological aspects of the competitiveness of enterprises in modern conditions", *Elektronne naukove fakhove vydannia "Efektyvna ekonomika*, no. 9, pp. 1–2, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3365> (access date November 26, 2016).
5. Economic Code of Ukraine (2003), available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. (access date November 26, 2016).
6. Strunina, L.V. (2012), "Technological renovation of production as a means of innovation development of domestic (country) enterprises", *Electronic National University of Food Technologies Institutional Repository*, pp. 1–2, available at: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/> (access date November 24, 2016).
7. Mochernyi, S.V. (2001), *Ekonomichna entsyklopediia* [Economic Encyclopedia: 3 V. – Vol. 3], Akademiia, Kyiv, Ukraine, 848 p.
8. Kareba, M.I. (2013), "Essence and direction of technical re-equipment of agricultural enterprises based on innovation", *Mykolaivskyi natsionalnyi ahrarnyi universytet*, no. 7, pp. 1–7, available at: [http://vkhnu_ekon_2013_7_16%20\(1\).pdf](http://vkhnu_ekon_2013_7_16%20(1).pdf) (access date November 26, 2016).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2006), The Law of Ukraine "On state regulation of activities in technology transfer", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/143-16>. (access date November 26, 2016).
10. Busel, V.T. (2005), *Velykyi tumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Big Interpretative Dictionary of Modern Ukrainian], Perun, Kyiv, Irpen, Ukraine, 1728 p.
11. Mochernyi, S.V., Larina, Ya.S., Ustenko, O.A. and Yurii, S.I. (2006), *Ekonomichni entsyklopedychnyi slovnyk* [Economic encyclopedic dictionary: In 2 V. – V. 2], Svit, Lviv, Ukraine, 568 p.
12. Osovskaya, H.V., Yushkevych, O.O. and Zavadskiy, I.S. (2007), *Ekonomichni slovnyk* [Economic Dictionary], Kondor, Kyiv, Ukraine, 358 p.
13. Krupka, M.I. (2002), *Finansovo-kredytnyi mekhanizm innovatsiinoho rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Financial and credit mechanism of innovative development of economy of Ukraine], Vydavnychiy tsentr Lviv. nats. un-tu im. I. Franka, Lviv, Ukraine, 607 p.
14. *Slovnyk ukrainskoi movy : Akademichniy tumachnyi slovnyk* [Dictionary of Ukrainian Language: Academic Interpretative Dictionary in 11 Vol. – Vol. 1], (1970), 474 p., available at: <http://sum.in.ua/s/vyrobnyctvo> (access date November 27, 2016).
15. Fedorova, Zh.O. (2013), "Analysis and evaluation of factors contributing to the technological renovation of production of engineering enterprises", *Visnyk KPI*, no. 7, pp. 1–7, available at: [http://vestnik.kpi.kharkov.ua/Vkhnu_ekon_2013_7_16%20\(1\).pdf](http://vestnik.kpi.kharkov.ua/Vkhnu_ekon_2013_7_16%20(1).pdf) (access date November 27, 2016).

Сас Л.С. ТЕХНОЛОГІЧНЕ ОНОВЛЕННЯ ВИРОБНИЦТВА В КОНКУРЕНТНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Метою дослідження є з'ясування суті поняття "технологічне оновлення виробництва" в конкурентному середовищі. Відповідно до мети дослідження визначено завдання – обґрунтувати важливість технологічного оновлення виробництва в сучасних умовах, розглянути та узагальнити існуючі в літературних джерелах визначення поняття "технологічне оновлення виробництва", розкрити аспекти розгляду технологічного оновлення виробництва.

Методика дослідження. Теоретико-методологічною основою наукового дослідження є фундаментальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних вчених з питань інновацій та технологічного оновлення виробництва.

У процесі дослідження використано загальнонаукові методи – узагальнення, систематизації, аналогії, аналізу, синтезу для з'ясування суті технологічного оновлення виробництва та розкриття можливих підходів до його розгляду.

Результати. У процесі дослідження розкрито сутність понять "технологія", "виробництво", "технологія виробництва", "оновлення". Визначено, що технологічне оновлення виробництва є складовою інноваційного розвитку підприємства і полягає у процесі заміни технології виробництва на нову, досконалішу, що, у свою чергу, зумовлює зміну інших елементів виробничого процесу.

Встановлено, що технологічне оновлення виробництва слід вважати невід'ємною складовою політики інноваційного оновлення та розвитку підприємства поряд з людським (інтелектуальним) розвитком, інформаційними технологіями, матеріально-технічним оновленням; складовою управління підприємством; основою конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Обґрунтовано, що визначальною метою технологічного оновлення виробництва є досягнення економічної ефективності підприємства та соціальної й екологічної вигоди суспільства (споживачів).

Наукова новизна. Виокремлено та розкрито соціальний, економічний, екологічний та науково-технічний аспекти розгляду технологічного оновлення виробництва. Зокрема встановлено, що: соціальний аспект передбачає підвищення якості продукції і виявляється у задоволенні запитів споживачів та позитивній репутації для підприємства; економічний аспект проявляється у забезпеченні можливості отримання більшого прибутку підприємством та цінову привабливість продукції для споживачів; екологічний аспект технологічного оновлення виробництва означає, що нові, прогресивні технології спрямовуються на виробництво екологічно чистої, якісної продукції, яка буде відповідати не тільки державним, але й міжнародним стандартам якості.

Практична значущість. Отримані результати дослідження підтверджують важливість та необхідність технологічного оновлення виробництва для ефективного функціонування суб'єктів господарювання та розвитку економіки країни в цілому.

Ключові слова: технологія, виробництво, оновлення, технологія виробництва, технологічний процес, підприємство.

Sas L.S. TECHNOLOGICAL RENEWAL OF PRODUCTION IN A COMPETITIVE ENVIRONMENT

Purpose. The study aims to clarify the essence of the concept of "technological renovation of production" in a competitive environment. According to the research objectives are defined – to justify the importance of technological renewal of production in modern conditions, to consider and synthesize the definitions of the term "technological renovation of production" existing in scientific reference sources, to reveal the aspects of consideration of technological renewal of production.

Methodology of research. General scientific methods are used – generalization, systematization, analogy, analysis, synthesis – aiming at ascertaining the nature of the technological renovation of production and disclosure of possible approaches to its consideration. Theoretical and methodological basis of scientific research are fundamental tenets of economic theory, scientific works of local scientists on innovation and technological renewal of production.

Findings. The study reveals the essence of concepts "technology", "production", "production technology", "update". It is determined that the technological renovation of production is a part of innovative development of the company and consists in the process of replacement of production technology to a new, more perfect one, which in its turn leads to the change other elements of the production process.

It is found that technological renovation of production must be considered an integral part of innovation policy of renewal and development of the company alongside with human (intellectual) development, information technologies, logistics updating; a component of a management; the basis for economical competitiveness in the market.

It is substantiated that the defining purpose of technological renovation of production is achievement of economic efficiency of enterprises as well as of social and environmental benefits of society (consumers).

Originality. Social, economic, environmental, scientific and technical aspects of consideration of technological renewal of production were allocated and revealed. In particular it established that the social aspect suggests the product quality improvement and is manifested in customer satisfaction and positive reputation of the company. The economic aspect is manifested in that technological renovation of production must provide any enterprise with the possibility of more income and assure consumers of products price attractiveness. The environmental aspect of the technological renovation of production means new, advanced technologies will be directed to the production of clean, high-quality products which will meet not only national but also international quality standards.

Practical value. The obtained results of the study confirm the importance and necessity for technological renovation of production for the effective functioning of economic entities and the development of the national economy as a whole.

Key words: technology, manufacturing, renewal, production technology, process, enterprise.

Сас Л.С. ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЕ ОБНОВЛЕНИЕ ПРОИЗВОДСТВА В КОНКУРЕНТНОЙ СРЕДЕ

Цель. Целью исследования является выяснение сути понятия "технологическое обновление производства" в конкурентной среде. В целях исследования определены задачи – обосновать важность технологического обновления производства в современных условиях, рассмотреть и обобщить существующие в литературных источниках определения понятия "технологическое обновление производства", раскрыть аспекты рассмотрения технологического обновления производства.

Методика исследования. В процессе исследования использованы общенаучные методы – обобщение, систематизация, аналогия, анализ, синтез с целью выяснения сути технологического обновления производства и раскрытие возможных подходов к его рассмотрению. Теоретико-методологической основой научного исследования являются фундаментальные положения экономической теории, научные труды отечественных ученых по вопросам инноваций и технологического обновления производства.

Результаты. В процессе исследования раскрыта сущность понятий "технология", "производство", "технология производства", "обновление". Определено, что технологическое обновление производства является составной инновационного развития предприятия и заключается в процессе замены технологии производства на новую, более совершенную, что, в свою очередь, приводит к изменению других элементов производственного процесса.

Установлено, что технологическое обновление производства следует считать неотъемлемой составляющей политики инновационного обновления и развития предприятия наряду с человеческим (интеллектуальным) развитием, информационными технологиями, материально-техническим обновлением; составной частью управления предприятием; основу конкурентоспособности предприятия на рынке.

Обосновано, что определяющей целью технологического обновления производства является достижение экономической эффективности предприятия и социальной и экологической выгоды общества (потребителей).

Научная новизна. Выделены и раскрыты социальный, экономический, экологический и научно-технический аспекты рассмотрения технологического обновления производства. В частности установлено, что: социальный аспект предполагает повышение качества продукции и проявляется в удовлетворении запросов потребителей и положительной репутации для предприятия; экономический аспект проявляется в том, что технологическое обновление производства должно обеспечивать возможность получения большей прибыли предприятием и ценовую привлекательность продукции для потребителей; экологический аспект технологического обновления производства означает, что новые, прогрессивные технологии должны направляться на производство экологически чистой, качественной продукции, которая будет соответствовать не только государственным, но и международным стандартам качества.

Практическая значимость. Полученные результаты исследования подтверждают важность и необходимость технологического обновления производства для эффективного функционирования субъектов хозяйствования и развития экономики страны в целом.

Ключевые слова: технология, производство, обновления, технология производства, технологический процесс, предприятие.